

Akademik Bir Yayın Grubunun Başarı Öyküsü: www.acgpubs.org

Doç. Dr. Ahmet Ceyhan GÖREN

Kimyager İKRAM CENGİZ
ikram.cengiz@istanbul.rshm.gov.tr
İstanbul Hıfzıssıhha Enstitüsü
Müdürüğü

Lisans eğitimi Ataturk Üniversitesi, Kimya Eğitimi anabilim dalında 1995 yılında tamamlayan Ahmet Ceyhan Gören, mezuniyetini takiben 1995-1999 yıllarında Balıkesir Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 1999'dan itibaren TÜBİTAK, Marmara Araştırma Merkezi (MAM), Malzeme ve Kimya Teknolojileri Araştırma Enstitüsü'nde araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Gören, Prof. Dr. Gülaçtı Topçu yönetimindeki "Bazı Sideritis Türlerinin (*Sideritis argyrea*, *Sideritis*

dichotoma, *Sideritis trojana*) Diterpenik Bileşiklerinin İzolasyonu ve Yapılarının Aydınlatılması" başlıklı doktora tezini 2002 yılında tamamladı. 2003 yılından beri TÜBİTAK, UME, Kimyasal Metroloji Laboratuvarları'nda çalışmaktadır. Doğal Ürünler Kimyası, Sentetik Organik Kimya ve Klinik Analitik Kimya alanlarında uluslararası bilimsel dergilerde yayınlanmış 52 makalesi olan Doç. Dr. Ahmet Ceyhan Gören, 2007 yılında Records of Natural Products, Organic Communications ve Journal of Chemical Metrology adlı açık erişimli üç bilimsel derginin yer aldığı ACG Publications adlı bir yayınevi kurdu ve bu dergilerin ortak editörlüğünü yapmaktadır. Yılın Türklere inat, çilgin Türklerin prototip bir örneği olan Doç. Dr. Ahmet Ceyhan Gören'le KIMDER olarak akademik yayıncılık üzerine yaptığımız söyleşi yayımlıyoruz.

Soru: Sayın Gören, Uluslar arası bilimsel dergi yayınlama fikri sizde nasıl doğdu?

Cevap: Evet, bu soru bugüne kadar bana en çok sorulan soru. Bu, aslında istemekle alakalı bir durum. Bilinç altına yıllarca şırınga edilmiş bir fikrin tezahürü belki. Benim hayatımda en çok sevdiğim şey -belki de yaptıklarımın temel etkeni- her zaman büyük hocalarla birlikte olmak veya olmaya özen göstermek. Onların bulunduğu ortamlarda bulunmak, onların gerek bilimsel, gerekse sosyal içerikli sohbetlerini dinlemektir. Yıllarca, "neden bizim de nitelikli bir bilimsel dergimiz olmasın?" Diye birbirine soran hocaların tartışmalarını dinledim. Ve bir gün karar verdim. Hocalarımın dileklerini neden gerçeğe dönüştürmeyeyim. Ve 2007 yılının Nisan ayında teşebbüse geçtim.

Soru: Dergiler kolayca kurabildiniz mi?

Cevap: Tabii ki, hayır! Bu sadece bir düşünce idi. Bu tarih, yıllardır düşündüğümüz hedefin artık gerçekleşmeye başlaması gerekir diye karar verdiğim andır. Hiçbir şey söylendiği kadar kolay olmuyor. Öncelikle ne yapacağımıza, hangi yayınevinde basacağımıza, hangi alanlara odaklanacağımıza karar vermek gerekiyordu. Bunun için ACG Publications adında bir yayınevi kurdum. Bu yayınevi kâr amacı gütmeyen, makale sahiplerinden ücret istemeyen, açık erişimli, tamamen internet yayıncılığı yapan bir kuruluş oldu. Bunun yasal prosedürleri vardı, onları yapmaya başladım. Benim çalışma alanlarım, Doğal ürünler Kimyası, Organik Kimya ve Kimyasal Metroloji. Bu yüzden yayınevinin bu alanlarda birer dergi çıkarması gerektiğini düşündüm.

Soru: Sonra?

Cevap: İşte işin en can alıcı noktası burası. Burada size bir destek lazım, tutunacak dal lazım. Benim hayattaki en büyük şansım, yukarıdaki bahsettiğim sohbetlerden edindiğim dostluklar ve tabii ki sayın hocam Prof. Dr. Gülaçtı Topçu. Öncelikle sayın

hocama niyetimi açıkladım. Kendisine izah ettim. Ve bana en büyük desteği her zamanki gibi yine kendisi verdi. Görüşümüzü hocamın da hocası olan sayın Prof. Dr. Ayhan Ulubelen'e açtık. O da çok cesaretlendirdi. Yani anlayacağınız, büyük hocalar, büyük fikirlere yol verdiler. Sonra doğal ürünler kimyası üzerine yayın yapacak derginin adını beraberce koyduk: Records of Natural Products.

Soru: Pekli ya Organic Communications?

Cevap: Dedim ya, bu bir ekip işi! Onun için de Ataturk Üniversitesi'nden kendisini yakinen tanıdığım Prof. Dr. Hasan Seçen'e organik kimya dergisi hakkındaki görüşlerimi ilettim. O da çok heyecanlandı. Risk analizlerini ortaya koydu, beraberce çok tartıştık... Ve sonunda bu alanda da bir dergi çıkarmaya karar verdik. Sıra ismindeydi: "Organic Communications" isminde mutabık kaldık.

Şimdilik çok iyi gitmese de üçüncü dergimizin isminin de, "Journal of Chemical Metrology" olmasına karar verdik. Bu derginin, ilk aşamalarında çalışmaları mesai arkadaşım sayın Prof. Dr. Serpil Yenisoğ-Karakaş ile beraber yürüttük. Ama o daha sonra Kurumdan ayrılınca yabancı bir editör ile devam etmeye karar verdik. Şimdi öyle gidiyor.

Soru: Web sayfasını kim yaptı? Finansmanı kim sağlıyor?

Tabii, yayınlamadan önce, domain almak, web sayfası hazırlamak, ana servis sağlayıcı kiralamak gerekiyor. Bütün bu işleri kendim yapıyorum ve maliyetlerini de kendim karşılıyorum. Halen de öyle oluyor aslında. Yani hiç kimseden para almıyorum

Doç. Dr. Ahmet Ceyhan GÖREN
ACG Publications

bu işler için. Yalnız, Sayın Batuhan Kısacıkloğlu diye bir arkadaş var, kendisiyle henüz yüz yüze tanışmadım ama bana bu hususlarda ne kadar yardım etti, anlatamam. Bir insan tanımadığı birine nasıl bu kadar yardım eder diye soruyor arkadaşlarım. Ama Batuhan bey inanılmaz birisi. İnşallah bir gün tanışacağız.

Soru: Hemen yayına başladınız mı?

Cevap: Yok hemen öyle kolay değil, öncelikle derginin amaç ve kapsam tariflerinin yapılması, yazım kurallarının belirlenmesi ve en önemlisi Editör heyetinin seçilmesi gerekiyordu. Sahasında en çok ve nitelikli makale çıkaran kişilere tek tek mail yazdım. Hepsini sağolsun cevap verdi ve ihtimal vermediğim çok kişi de kabul etti. Ama, ülkemizdeki hocalar maalesef yabancı meslektaşlarımız kadar destek vermedi. Netice itibarı ile bütün dergilerimizde çok iyi ve nitelikli editör heyetleri oluşturduk. Özellikle Records of Natural Products ve Organic Communications dergilerindeki editörler kurulu sahalarının gerçekten en iyileri ve bir çoğu zaten halihazırda başka dergilerin editörü veya editörlük yapmış kişiler. Tabii ki, Records of Natural Products dergisinde bir de Onursal Editörümüz var: Prof. Dr. Ayhan Ulubelen. O, Prof. Dr. Gülaçtı Topçu ve benim için çok değerli ve her zaman saygıya layık birisi.

Soru: İlk makaleleriniz nasıl yayımlandı?

Cevap: Bu, en sıkıntı verici olan alan. Hiç kimse yeni çıkan bir dergiye makale vermek istemiyordu. Haklılardı da. Özellikle Türkiye'deki atama kriterleri insanları yayın saymaçlığına götürüyordu. Bu yüzden fedakârlığı önce kendimiz yapmalıydık. Bu maksatla, daha önceden başka bir dergi için yazmaya başladığımız "review article" çalışmasını kendi dergimizde yayınlamaya karar verdik hocalarla birlikte. Böylece insanlara derginin kaliteli çalışmalar yayınlayacağını mesajını vermek istiyorduk. Yine benim arkadaşlarımla birlikte yaptığım bir çalışmayı –çok nitelikli bir çalışmaydı- yayın almaya ve Records of Natural Products dergisinin ilk sayısını çıkarmaya karar verdik. Bu makaleleri hakemlere gönderdik, inanım kendi makalemizi dört defa revize ettikten sonra hakem arkadaşlar kabul ettiler. Yani iltimas yapmadılar. -ACG publications dergilerinde Editör-in-Chief'ler kendi makaleleri için editörlük yapamazlar, Mutlaka yayın kurulundaki isimlerden biri "misafir editör" bu işi yürütür ve nihai kabul veya ret kararını ancak o verir.-

İlk sayımızı Mayıs ayında Prof. Dr. Gülaçtı Topçu hocamın doğum gününde yayınladım. Yani dergimizin ilk sayısı ile Hocamın doğum günü aynı.

Soru: Pekli ya Organic Communications?

Cevap: Organic Communications yayın hayatına biraz geç girdi. Bir sene sonra... Çünkü organik kimyacıların yayın almak doğal ürüncülerden daha zor. Onlar çok direniyorlar. Haklılar da bir bakıma. Öğrenciler haklı olarak SCI kapsamındaki dergilerde yayın istiyorlar. Yayını çok zor bulduk ilk yıllarda. Ama yine de kalitesiz makaleleri hiç basmadık. Bu konuda dergi editörü Prof. Dr. Hasan Seçen, hakikaten soyadı gibi seçici çıktı. Dergiye makale az gelmesine rağmen bu zamana kadar sunulan her dört makaleden yalnızca birisi yayına kabul edildi. Gerisi ret. Çünkü dergimizi çöplük yapmayacağız. Bunda kararlıyız. Zaten bu sene de SCOPUS veritabanına kabul edildik. SCOPUS, Organic Communications dergimizin kabul edildiği beşinci indeks. Bunu web'de yayınlar yayınlamaz gelen makale sayısında ve kalitesindeki artış gerçekten dikkat çekici idi. Tabii ki biz daha fazlasını SCI-Expanded kapsamına alındıktan sonra bekliyoruz. Fakat, emin olunuz, bu dergide yayın kabul ettirmek hiç ama hiç de kolay değildir. Zaman zaman reddettiğimiz yayınları isim yapmış SCI dergilerinde hatalarıyla birlikte yayınlanmış görmüyoruz değiliz.

Soru: Records of Natural Products, SCI-Expanded kapsamına girdi mi?

Cevap: Evet, hedefimiz hep buydu. Dediğim gibi, biz iyi çalışmalarımızdan ikisini ilk sayımızda dergimizde yayınladık, sonra birkaç yayın geldi. İlk yıl Records of Natural Products için de zordu. İkinci yıl daha iyi oldu. Web of Science veri tabanından

yararlanarak dergilerimizin hitap ettiği alanlarda son beş yılda yayın yapan toplam 35,000'in üstünde bilim insanına e-posta ile ulaşmayı başardık. Bu amaçla bize veri toplayan Zehra Seçen ve Esmâ Seçen ile, e-posta dosyalarını oluşturan Doç. Dr. Hüseyin Kaya ve Doç. Dr. Ahmet Maraş'a hassaten teşekkür ederim. İlk olarak SCOPUS veritabanı kabul etti dergimizi. Bu arada Thomson Reuters'e başvurduk ve 2009 yılında ilk sayıdan itibaren SCI-Expanded veritabanına kabul edildiği haberi geldi. Bu inanılmaz bir gündü.

Soru: Bunu nasıl karşıladınız? Tepkiniz ne oldu?

Cevap: Nasıl olacak ki? Her zamanki gibi ilk önce haberi eşimle paylaştım ve ona teşekkür ettim. Çünkü dergi işlerini hep mesai dışında ve evde yapıyorum. Dolayısıyla eşim ve oğlum için harçayacağım vakti dergiler için kullanıyordum. Sonra sevinçli haberi oğlumla paylaştım; daha sonra da Prof. Dr. Gülaçtı Topçu ve Prof. Dr. Hasan Seçen hocalarla... Güzeldi yani. Benzer bir sevinç ve coşku Organic Communications dergisinin SCOPUS'a girmesiyle yaşandı. Şimdi ise hedeflerimiz etki değerlerini daha yükseklerle çıkarmak, iyi dergilerde iyi atıflar almak. Yani bir hedef elde edilince yeni hedefler hemen görünüyor ufukta.

Soru: Gelecek planlarınız ne?

Cevap: Gelecek planlarında yeni dergi açmayı düşünmüyoruz. Birkaç alanda görüş alışverişinde bulunduk ama bu iş göndül esasına dayanmalı ve emek harcanmalı. Şu an bu iş yükünü kaldırmak çok zor bizim için. Records of Natural Products dergisine haftada 30-40 tane makale geliyor. Bunların kayıtları, değerlendirme sürecindeki makalelerin cevapları, kararlar kolay bir iş değil. Sağolsun iki arkadaşım bana bu konuda yardımcı oluyor Gebze'de. Ama yeterli değil tabii ki. Bu yüzden "online submission" sistemine geçmek istiyoruz. Bu sistemi bize birilerinin sponsor olarak vermesi en büyük dileğim. O zaman daha hızlı olacağız. Uygun fiyata bulsam kendim ederim. Online editör sisteminin en yaygınlarından ve pek çok yayıncı kuruluşun kullandığı on-line editör programlarından biri bize teklif verdiğinde dudaklarımız uçukladı. Düşünebiliyor musunuz, bir makalenin on-line sunumu için bizden 25 USD istendi. Biz onu karşılayamayız. Biz hiçbir yazardan ücret almıyoruz çünkü. Dayanabildiğimiz kadar dayanacağız. Ama bir gün yazarlardan destek almamız gerekirse alacağız elbette. Fakat bu bizim kalitemizi asla etkilemeyecek. Biz bu dergileri kurarken para kazanmayı hiç düşünmedik gerçekten. Bu yüzden gidebildiğimiz kadar gideceğiz.

Soru: Hiç değişik tepkilerle karşılaşıyor musunuz?

Cevap: Evet karşılaşıyoruz. Çok fazla hem de. Beni en çok üzeni bazen hakemler tarafından veya editör heyeti tarafından ret edilmiş çalışmalardan sonra yazarlar hakaret içerikli yazılar yazıyorlar. Bu insanı incitiriyor. Biz her zaman en iyisini yayınlamaya çalışıyoruz. Belirli bir stratejiye göre makale kabul ediyoruz, Bu zamana kadar, RNP ve OC'ye gelen makalelerin kabul yüzdesi yıllara göre farklılık göstermekle birlikte genel ortalama %15-25 arasında değişiyor. Kalite için bunu yapmak zorundayız.

Başka?

Cevap: Çok var ama bunları anlatamam. Editörlük, tıpkı hekimlik gibi bir şey. Biz de yazarlarımızın mahremiyetine saygı göstermeliyiz. Onlarla yaşadığımız olayları sizlerle paylaşmam doğru olmaz.

Son olarak söylemek istediğiniz nedir?

Cevap: Ben hep şu sözü kendime şiar edindim. "Şüphesiz ederseniz ayaklarınız sizi taşımaz, basacağım, yürüyeceğim de ve bas yürü". Bilimsel kazanımlarımı sağlayan bütün hocalarıma, ilkokuldan-universiteye- bir kez daha teşekkür ediyorum. Bu vesileyle hususen hocam Prof. Dr. Gülaçtı Topçu'ya ve Organic Communications editörü Prof. Dr. Hasan Seçen'e bir kez daha teşekkür ederim. Yayın serüvenimizi okuyucularla paylaşma fırsatı verdiği için Kimyagerler Derneği'ne de en içten teşekkürlerimi sunarım.

